

Zbiór Orzeczeń

Sprawa C-457/17

**Heiko Jonny Maniero
przeciwko
Studienstiftung des deutschen Volkes eV**

(wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Bundesgerichtshof)

Odesłanie prejudycjalne – Równość traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne – Dyrektywa 2000/43/WE – Artykuł 3 ust. 1 lit. g) – Zakres stosowania – Pojęcie „edukacji” – Stypendia przyznawane przez prywatną fundację mające na celu wspieranie podejmowania projektów badawczych lub studiów za granicą – Artykuł 2 ust. 2 lit. b) – Dyskryminacja pośrednia – Uzależnienie przyznania tych stypendiów od zdania w Niemczech pierwszego państwowego egzaminu prawniczego (Erste Juristische Staatsprüfung)

Streszczenie – wyrok Trybunału (pierwsza izba) z dnia 15 listopada 2018 r.

1. *Prawo Unii Europejskiej – Zasady – Równość traktowania – Równość traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne – Dyrektywa 2000/43 – Zakres stosowania – Pojęcie edukacji – Stypendia przyznawane przez prywatną fundację mające na celu wspieranie podejmowania projektów badawczych lub studiów za granicą – Włączenie – Warunek – Wystarczająco ścisły związek między przyznanymi świadczeniami finansowymi a udziałem w projekcie badawczym lub programie studiów, które objęte są tym pojęciem edukacji*

[dyrektywa Rady 2000/43, art. 3 ust. 1 lit. g)]

2. *Prawo Unii Europejskiej – Zasady – Równość traktowania – Równość traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne – Dyrektywa 2000/43 – Środek krajowy stanowiący dyskryminację pośrednią – Pojęcie szczególnie niekorzystnej sytuacji – Przyznanie przez prywatną fundację stypendium mającego na celu wspieranie podejmowania projektów badawczych lub studiów za granicą, jedynie kandydatom, którzy pomyślnie przeszli w tym państwie członkowskim egzamin prawniczy – Brak wspomnianej dyskryminacji*

[dyrektywa Rady 2000/43, art. 2 ust. 2 lit. b)]

1. Wykładni art. 3 ust. 1 lit. g) dyrektywy Rady 2000/43/WE z dnia 29 czerwca 2000 r. wprowadzającej w życie zasadę równego traktowania osób bez względu na pochodzenie rasowe lub etniczne należy dokonywać w ten sposób, że przyznawanie przez prywatną fundację stypendiów wspierających podejmowanie projektów badawczych lub studiów za granicą mieści się w zakresie pojęcia „edukacji” w rozumieniu tego przepisu, jeżeli istnieje bezpośredni związek między tymi świadczeniami finansowymi a udziałem w projekcie badawczym lub programie studiów, które objęte są tym pojęciem. Jest tak w szczególności w wypadku, gdy takie świadczenia finansowe są związane z udziałem potencjalnych kandydatów w projekcie badawczym lub programem studiów, mają na celu usunięcie niektórych lub wszystkich potencjalnych przeszkód finansowych w takim udziale i są odpowiednie do osiągnięcia tego celu.

Na początku warto zwrócić uwagę, że jak słusznie zauważyła rzecznik generalna w pkt 22 i 23 opinii, w języku potocznym „edukacja” jest zwykle rozumiana jako akty lub procesy, poprzez które następuje przekazywanie lub zdobywanie w szczególności informacji, wiedzy, pojmowania, postaw, wartości, umiejętności, kompetencji i zachowań.

Tymczasem, jak stwierdziła rzecznik generalna w pkt 32 i 34 opinii, po pierwsze, celowościowa wykładnia pojęcia „edukacji” w rozumieniu art. 3 ust. 1 lit. g) dyrektywy 2000/43 wymaga, aby dostęp do edukacji był uważany za jeden z zasadniczych aspektów tego pojęcia, ponieważ bez umożliwienia dostępu do edukacji, nie ma ona racji bytu, skutkiem czego dopuszczenie dyskryminacji na etapie dostępu do edukacji godziłoby w cel tej dyrektywy, którym jest zwalczanie dyskryminacji w odniesieniu do edukacji.

Po drugie, należy uznać, że koszty związane z udziałem w projekcie badawczym lub programie edukacyjnym stanowią część składową dostępu do edukacji, a tym samym mieszczą się w pojęciu „edukacji”, gdyż dostępność środków finansowych, od których uzależniony jest taki udział, może być warunkiem dostępu do wspomnianego projektu lub programu.

(zob. pkt 31, 37, 38, 44; pkt 1 sentencji)

2. Wykładni art. 2 ust. 2 lit. b) dyrektywy 2000/43 należy dokonywać w ten sposób, że okoliczność, iż prywatna fundacja mająca siedzibę w państwie członkowskim zastrzega możliwość przyznania stypendium, którego celem jest wspieranie podejmowania projektów badawczych lub studiów za granicą, dla kandydatów, którzy pomyślnie przeszli w tym państwie członkowskim egzamin prawniczy, taki jak rozpatrywany w postępowaniu głównym, nie stanowi przejawu dyskryminacji pośredniej ze względu na pochodzenie rasowe i etniczne w rozumieniu tego przepisu.

W myśl wspomnianego wyżej przepisu dyskryminacja pośrednia ma miejsce, gdy pozornie neutralny przepis, kryterium lub praktyka mogą doprowadzić do szczególnie niekorzystnej sytuacji w przypadku osób danego pochodzenia rasowego lub etnicznego w stosunku do innych osób, chyba że taki przepis, kryterium lub praktyka są obiektywnie uzasadnione zgodnym z prawem celem, a środki mające służyć osiągnięciu tego celu są odpowiednie i konieczne.

Pojęcie „szczególnie niekorzystnej sytuacji” w rozumieniu tego przepisu należy rozumieć jako oznaczające, że to zwłaszcza osoby danego pochodzenia rasowego lub etnicznego znajdują się w niekorzystnej sytuacji ze względu na sporny przepis lub sporne kryterium, lub sporną praktykę (zob. podobnie wyroki: z dnia 16 lipca 2015 r., CHEZ Razpredelenie Bulgaria, C-83/14, EU:C:2015:480, pkt 100; z dnia 6 kwietnia 2017 r., Jyske Finans, C-668/15, EU:C:2017:278, pkt 27).

(zob. pkt 46, 47, 52; pkt 2 sentencji)